

Toespraak Koningsdag 2018

Wassenaarse Oranje Vereniging "Koningin Wilhelmina"

Burgemeester, mevrouw Koen, dorpsgenoten,

Het afgelopen jaar herdacht Europa de Reformatie die een half millenium eerder plaatsvond. De uitvloeisels van deze scheuring binnen het westerse christendom waren aanzienlijk. Het einde van het ideaal waarin katholieke keizer en paus samenwerkten. Politieke tegenstellingen tussen vorsten en edelen verhevigden, met als gevolg oorlog en opstanden.

De ideeën van het protestantisme sloegen aan in de Lage Landen. Stopzetting van de privileges van de clerus en de almacht van Rome. Maar ontaarden ook in ordinaire vernielzucht tijdens de beeldenstorm in 1566, waarbij sculpturen en afbeeldingen van heiligen geruïneerd werden. Ook in Wassenaar, hier in de Dorpskerk zijn wij daar, zij het beperkt, getuige van geweest. Uiteindelijk werden de excessen de Spaanse Koning Filips II, landsheer der Nederlanden, te gortig. De Hertog Alfa, zou met straffe hand orde herstellen en de kettters hard aanpakken in De Lage Landen.

Het begin van een 80 jarig conflict tussen de toenmalige absolute wereldmacht Spanje en een bescheiden kikkerland. David tegen Goliath. Een strijd waarin de stamvader van onze Oranje dynastie, Willem de Zwijger, zich vereenzelvigde met ons geknechte volk. En zich vooral afkeerde tegen de centralisatie van macht, de bloedige vervolging van kettters en de door Spanje opgelegde belastingen. Hij streed primair tegen Alfa: "De Koning van Hispanje heb ik altijd geëerd". Overigens stond bij de protestant Willem de Zwijger levensbeschouwelijke vrijheid voorop. Geen starre regeltjes maar een gemeenschappelijk vertrouwen in een hogere macht. Vooruitstrevend en inclusief. En dat vier en halve eeuw geleden.

Een nieuwe beeldenstorm is verleden jaar opgelaaid. In de VS werden standbeelden van zuidelijke generaals uit de Amerikaanse burgeroorlog neergehaald. In Engeland moest Lord Nelson het ontgelden. En in Nederland, werden onze Zeehelden, de Goedheiligman en het beeld van Johan Maurits van Nassau in het Haagse Mauritshuis van hun sokkel getrokken.

Toch een boeiend figuur deze Maurits van Nassau. Een achterneef van Willem de Zwijger, die aanvang 17e eeuw in dienst trad van de West-Indische Compagnie. Gouverneur in Brazilië, toen de Nederlanders dit immense land veroverd hadden op de Portugezen. Een man die daar onderwijs bracht, wetenschap, kunst en literatuur. Maurits van Nassau stichtte de eerste universiteit van Brazilië. Een Oranje ver overzee. En dat vierhonderd jaar geleden. Ondernemend. Een leven in de tropen, doordrenkt van gevaar. Uitzonderlijk. Maurits had verschillende gezichten: hij was net als vele tijdgenoten betrokken bij slavernij, maar voor Brazilianen is hij vandaag de dag nog steeds een verlichter, een goed bestuurder en zelfs geliefd. Mauricio. Dames en heren, inzicht in zijn leven draagt meer bij aan een evenwichtig historisch debat, dan het afzonderen van deze exotische loot van de Oranjeboom.

In januari stonden wij stil bij de 80e verjaardag van Prinses Beatrix. Nog steeds actief in het openbare leven. Verleden jaar trad zij nog een keer of dertig aan. Wij memoreren haar charme, wijsheid en onderscheidende inzet voor onze samenleving.

Afsluitend, vandaag vieren wij natuurlijk de verjaardag van ons staatshoofd. Koning Willem-Alexander der Nederlanden. Met deze keer eens aandacht voor zijn economische diplomatie. Recent is daar volop over bericht in serieuze media. Doorspekt met koninklijke bedrijfs-bezoek ervaringen van ondernemend Nederland. Vooral vernieuwende en snelgroeiende MKB bedrijven kunnen op zijn belangstelling rekenen. Het gaat niet om simpel linten knippen. Sprake van behoorlijke deskundigheid bij onze koning. Zelfs “vele nuttige tips”, aldus een geïnterviewde. Zo’n bezoek fungeert als een stempel van goedkeuring, met volop positieve spin-off.

En dan zijn er nog de goed geoliede staatsbezoeken. Straks in juni Estland, Letland en Litouwen. Uitstekend gekozen, volwaardige democratieën op een kwetsbare en bedreigde plek in perifeer oostelijk Europa. Een regio met potentieel en economische prestaties die overtuigen. De historische band en handelsrelaties tussen de Baltische staten en Nederland bestaan lang. Deze gaan terug tot de veertiende eeuw.

De waardering voor onze vorst is ferm en stabiel. Zeker ook bij nieuwe landgenoten en in kringen van minderheden. Op deze dag vieren wij zijn geboortedag. Met vreugde. Met erkenning voor zijn werken. Daarom wensen wij het Staatshoofd, onze dorpsgenoot, geluk en wijsheid. Met elkaar,

vrolijk en feestelijk. Een dag van ontmoeten en samenzijn. Een dag van eenheid en inclusiviteit. Net als vier en halve eeuw geleden.

J.R. Stallinga

Voorzitter Wassenaarse Oranje Vereniging ‘Koningin Wilhelmina’.

27 april 2018